



Factsheet

Openwaterzwemmen

SPORT.
VLAANDEREN



Inleiding

Openwaterzwemmen wint aan populariteit in Vlaanderen. Steeds meer burgers zoeken verkoeling, ontspanning of sportieve uitdaging in rivieren, kanalen, meren of ander natuurlijk water. De klimaatverandering met warmere zomers en een groeiende vraag naar ruimte voor sport en ontspanning in de natuur, versterken deze trend.

Vlaanderen stimuleert lokale besturen om de mogelijkheden voor openwaterzwemmen uit te breiden en nieuwe locaties in te richten waar veilig gezwommen kan worden. De Vlaamse overheid voorziet hiervoor sinds 2024 een versoepeld regelgevend kader en een praktische leidraad met een stappenplan om aan de slag te gaan. Sport Vlaanderen neemt verschillende drempels weg en voorziet nu ook een raamovereenkomst voor begeleiding bij studiewerk enerzijds, en subsidies voor de realisatie van een locatie voor openwaterzwemmen anderzijds.

Wat mag volgens de wet?

In Vlaanderen is zwemmen in open water in regel overal verboden en enkel toegelaten op erkende plaatsen die voldoen aan de milieuregelgeving (VLAREM II). Dat wordt bevestigd in lokale politiereglementen en de wet zegt dus duidelijk dat je enkel mag zwemmen op plekken waar het expliciet toegelaten is.

Sinds februari 2024 is er echter een belangrijke versoepeling van de milieuregelgeving van kracht die meer mogelijkheden biedt om erkende zwemzones in te richten. De nieuwe wet maakt de milieutechnische voorwaarden soepeler

zodat het eenvoudiger wordt om met een zwemzone te starten. Zo is het bijvoorbeeld niet langer verplicht om een echt EHBO-lokaal te voorzien, maar volstaat de aanwezigheid van EHBO-materiaal. Daarnaast voorziet de wet met de zogenaamde 'vrije zwemzone' een nieuwe categorie van zwemwateren waar zonder toezicht gezwommen kan worden. Het uitgangspunt van de wetswijziging is dat de exploitant een passende risicobeoordeling moet opmaken en maatregelen moet treffen om de veiligheid van de zwimmers voldoende te garanderen.



SPORT.
VLAANDEREN

En wat met de zee?

De zee behoort eigenlijk vanaf de zogenaamde 'hoogwaterlijn' tot de Belgische territoriale wateren en is dus geen Vlaamse maar een federale bevoegdheid. Het is duidelijk dat zwemmen of baden niet toegelaten is in de havens van de Belgische Kust; dit is bepaald in een Koninklijk Besluit van 1981 of het zogenaamde '[kustreglement](#)'. Daarnaast heeft elke kustgemeente een eigen politiereglement dat onderling kan verschillen.

Doorgaans wordt hierin gesteld dat zwemmen enkel op bepaalde momenten toegelaten is in de bewaakte en aangeduide zeebadzones. Pootjebaden tot aan de knie is meestal wel altijd en overal toegelaten. Toch speelt ook de Vlaamse overheid hier een rol. De waterkwaliteit wordt namelijk bewaakt door de Vlaamse Milieumaatschappij en de erkende zeebadzones worden jaarlijks gecontroleerd door de Vlaamse minister van Omgeving.

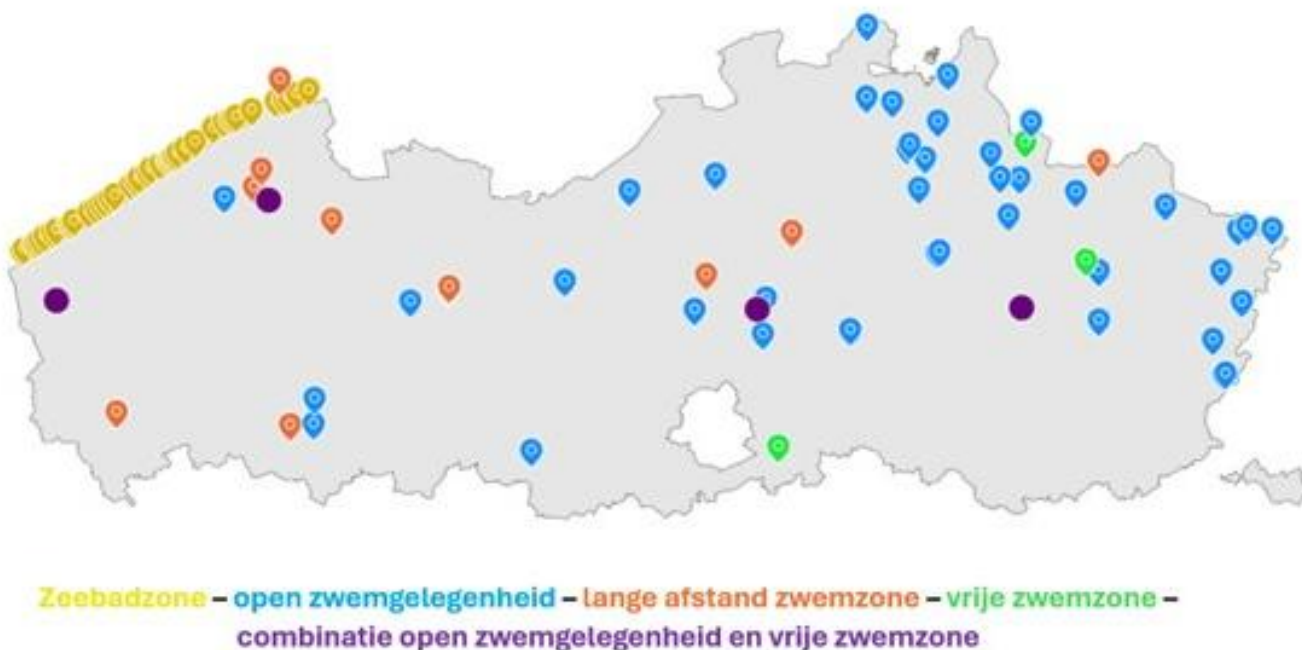
Waar kan je vandaag zwemmen in open water?

Het aantal plekken om te zwemmen in open water zit in de lift en is sinds 2020 elk jaar toegenomen. Vandaag kan je tijdens het badseizoen (mei tot september) in Vlaanderen zwemmen in meer dan 102 erkende zwemzones. Een overzicht van alle erkende zwemzones is te vinden op www.kwaliteitzwemwater.be.

Daarnaast bieden ook een aantal zwemclubs zwemmen in open water aan. Deze locaties zijn te vinden op [de website van de Vlaamse](#)

[Zwemfederatie](#).

De exacte locaties van de erkende zwemzones worden jaarlijks voor de start van het badseizoen aangeduid in een [ministerieel besluit](#) en gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad. De laatste lijst dateert van 11 april 2025 en bevat 41 locaties aan zee (strandwateren) en 61 locaties in het binnenland (binnenwateren).



1.

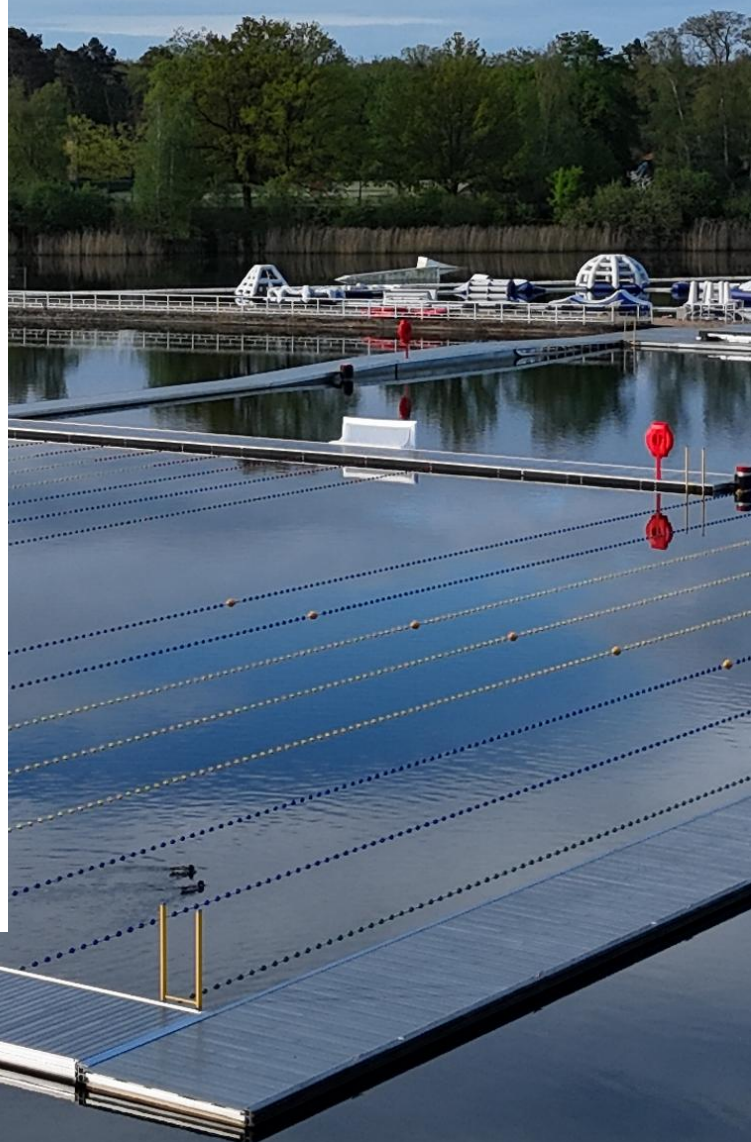
Vier categorieën

Open zwemgelegenheid en/of zone voor waterrecreatie

Een open zwemgelegenheid en/of zone voor waterrecreatie is een vijver, meer of niet-openbare waterloop, met uitzondering van de zeebadzones, waar een of meer van de volgende activiteiten worden beoefend: zwemmen, duiken, windsurfen of waterskiën. Deze categorie is een beetje vergelijkbaar met een publiek zwembad. Zo zal je hier altijd redders aantreffen en wordt de waterkwaliteit gemonitord door de Vlaamse Milieumaatschappij.

Bekende voorbeelden zijn de provinciale domeinen zoals De Gavers in Harelbeke, De Nekker in Mechelen of het Zilvermeer in Mol. Verder zijn er steden of gemeenten die een open zwemgelegenheid uitbaten zoals het Keerdok in Mechelen, de plas in Rotselaar of de Paalse plas in Beringen.

Ook Sport Vlaanderen heeft in zijn sportcentrum in Hofstade een open zwemgelegenheid. In 2024 werd hier zelfs een zone ingericht voor sportieve zwimmers met zwembanen tot 100 meter.



2.

Lange afstandzwemzone

Een lange afstandzwemzone is een specifiek aangewezen zone waar het is toegestaan om in clubverband lange afstanden te zwemmen. De zwemmers zijn aangesloten bij een erkende zwemclub of federatie (o.a. bij [Triatlon Vlaanderen](#), [Redfed](#) en [Zwemfed](#)). De zwemzone is duidelijk gemarkeerd met boeien of andere aanduidingen om zo de zwemroute te kunnen volgen. Ook hier wordt de waterkwaliteit

gemonitord en moet er toezicht en begeleiding zijn om de veiligheid van de zwemmers te waarborgen.

Voorbeelden hiervan vind je op de Damse Vaart in Brugge of het insteeddok in Vilvoorde.

Ook Sport Vlaanderen heeft in haar [sportcentrum in Willebroek](#) een lange afstandswemzone waar trainingen doorgaan voor langeafstandswemmen.



3.

Vrije zwemzones

Dit is een nieuwe categorie die bestaat sinds 2024. Het betreft oppervlaktewater (bijvoorbeeld een meer, een wachtbekken, een rivier of een kanaal) dat niet specifiek voor het zwemmen is ingericht en waar zonder toezicht gezwommen kan worden. Verwacht hier dus geen groots opgezet strand of recreatie, maar enkel basisvoorzieningen om veilig te kunnen zwemmen en vlot in en uit het water te kunnen gaan. Denk hierbij aan een steiger, een trapladdertje en/of boeienlijn die de zone afbakenen. De aanwezigheid van een reddingsboei is verplicht.

De zones moeten aangeduid worden door de lokale besturen en moeten

beschikken over een goedgekeurde risicoanalyse door het Departement Zorg. Uitbaters moeten bezoekers ter plaatse grondig informeren dat zwemmen in een vrije zwemzone op eigen risico is.

Er zijn nog maar enkele voorbeelden van vrije zwemzones in Vlaanderen: IJsevijver in Overijse, het Campinastrand in Dessel en 't Fonteintje in Beringen. Daarnaast zijn er verschillende locaties waar tijdens de openingsuren gezwommen kan worden met redders (open zwemgelegenheid) en na de openingsuren zonder toezicht. Dit is bijvoorbeeld het geval in het Vaubanbad in Veurne en het Keerdok in Mechelen.

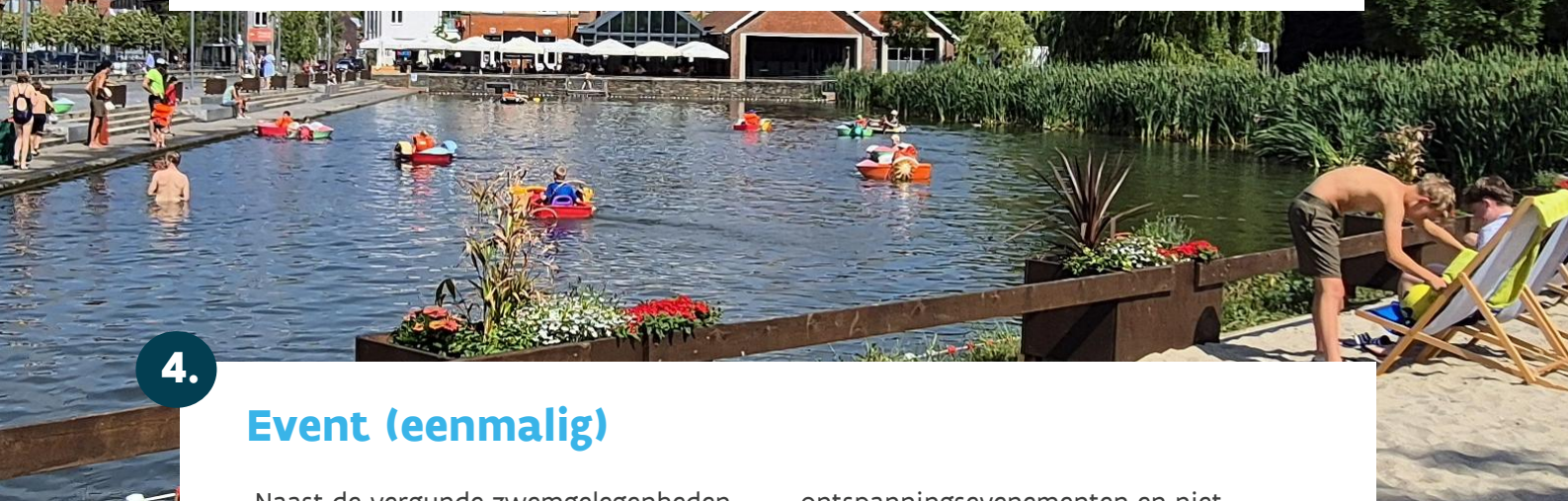
4.

Event (eenmalig)

Naast de vergunde zwemgelegenheden kan je in Vlaanderen ook tijdens een event in open water zwemmen. Dit is dus geen zwemzone, maar een evenement waarbij zwemmen enkel toegelaten is op een specifiek tijdstip. De organisatie van een dergelijk evenement valt onder het Koninklijk Besluit actieve

ontspanningsevenementen en niet onder de VLAREM-wetgeving.

Voorbeelden zijn de openwaterzwemraces zoals de 'Lamottige doortocht' van 1 kilometer in de Dijle, dwars door Mechelen.



Leidraad openwaterzwemmen

Het Departement Zorg voorziet een leidraad 'openwaterzwemmen' om initiatiefnemers te ondersteunen in de realisatie van openwaterzwemplekken, met een focus op vrije zwemzones. De leidraad is een stappenplan en biedt hulp bij de zoektocht naar een geschikte locatie, de opmaak van een risicoanalyse en de communicatie naar bezoekers. De leidraad is gratis beschikbaar op de [website van de Vlaamse overheid](#).

Plaatsbepaling

De leidraad bevat een methodiek die lokale besturen kan helpen om potentiële locaties te onderzoeken en aan te duiden. In deze fase is het van cruciaal belang om de beheerder van het wateroppervlak en eventueel andere betrokken partijen als de Vlaamse Waterweg, de Vlaamse Milieumaatschappij en het Agentschap Natuur en Bos te betrekken.

Risicoanalyse

Een vrije zwemzone moet beschikken over een risicoanalyse die goedgekeurd is door het Departement Zorg. Dat betekent dat de risico's en de voorzorgsmaatregelen in kaart gebracht moeten worden. De leidraad bevat een sjabloon om zo'n risicoanalyse op een professionele manier op te stellen.

Communicatie

Om de veiligheid te garanderen is goede communicatie essentieel. Bezoekers van een vrije zwemzone moeten ter plaatse in staat zijn om de risico's in te schatten en een geïnformeerde beslissing te nemen om al dan niet te zwemmen. De leidraad voorziet daarom een template voor een bord met informatie over het zwemwaterprofiel.



Blauwalgen?

Een van de typische risico's bij openwaterzwemmen is de aanwezigheid van blauwalgen in het water. Ondanks hun naam zijn het eigenlijk geen algen, maar bacteriën. Ze gedijen vooral bij warm weer, in voedselrijk water en op plaatsen waar weinig stroming is. Tijdens een bloei kunnen blauwalgen schadelijke stoffen aanmaken en wanneer ze na zo'n bloei afsterven, komen die gifstoffen vrij in het water. Via huidcontact of inslikken van water veroorzaken ze gezondheidsproblemen van hoofdpijn, maagkrampen en misselijkheid tot een acute vergiftiging. Een risicoanalyse zal dus altijd beheersmaatregelen in verband met blauwalgen moeten bevatten.

Raamovereenkomst begeleiding en studiewerk

De Vlaamse Regering wil deze beleidsperiode extra inzetten op openwaterzwemmen en formuleerde een ambitieuze doelstelling in het Vlaams Regeerakkoord en de [beleidsnota Sport 2024-2029](#).

Sport Vlaanderen wil de realisatie van locaties voor openwaterzwemmen eenvoudiger maken. Er bestaat nu een raamovereenkomst waarop initiatiefnemers een beroep kunnen doen om zich voor de voorbereidende onderzoeken te laten ondersteunen door een team van experts.

Netwerk Lokaal Sportbeleid en partners als IdeaConsult, Antea en Envicas bieden ondersteuning of zelfs volledige ontzorging in de zoektocht naar een geschikte locatie en bij het opstellen van een risicoanalyse, een communicatieplan en een exploitatieplan.

Door in te tekenen op deze raamovereenkomst moeten initiatiefnemers zelf geen administratieve weg meer doorlopen in de zoektocht naar een geschikte partner. Alle informatie is te raadplegen op de [website van Sport Vlaanderen](#).



Keerdok Mechelen

Subsidies openwaterzwemmen via Sport Vlaanderen

Als laatste stap wil Sport Vlaanderen initiatiefnemers die een locatie voor openwaterzwemmen willen realiseren, maximaal ondersteunen door het voorzien van een financiële tegemoetkoming. Er zijn enerzijds subsidies voor het voorbereidend studiewerk en anderzijds voor de effectieve inrichting van een pop-up- of permanente

zwemlocatie, zoals investeringen in functie van de veiligheid en toegankelijkheid (bijvoorbeeld steigers, pontons of boeien). Een zwemplek kan een subsidie tot maximaal 100.000 euro ontvangen. Alle informatie staat op de [website van Sport Vlaanderen](#).

COLOFON

Deze publicatie is een uitgave van de afdeling Sportinfrastructuur van Sport Vlaanderen,

Deze publicatie is ook te raadplegen via sport.vlaanderen/kennisplatform.

Redactie

Jeroen Belmans (jeroen.belmans@sport.vlaanderen, 02 209 45 92)

Maart 2026

Depotnummer D/2026/3241/133

Verantwoordelijke uitgever

Philippe Paquay

Administrateur-generaal

Agentschap Sport Vlaanderen

Simon Bolivarlaan 17, 1000 Brussel



SPORT.
VLAANDEREN